

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 345/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

304/2009. (X. 14.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) budapesti lakos panaszos¹ 2009. június 22-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. október 14-én tartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor**, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93/A.§-ának (6) bekezdése szerint, állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2009. június 22-én a Testület honlapján elérhető elektronikus formanyomtatványon nyújtotta be panaszát. A Testület írásbeli, majd telefonos felhívását követően a panaszos írásbeli megerősítése csak 2009. szeptember 4-én jutott el a Testülethez.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2009. június 20-án délelőtt fél tíz körül bejelentést tett a 107-es segélyhívószámon, miszerint feltörték a gépkocsiját. Nagyjából fél óra múlva érkezett ki egy kerületi járőr, aki a kocsit szemrevételezése után aláíratott egy nyilatkozatot, amelyben a panaszos vállalta, hogy a helyszínelők kikerkezéséig eredeti állapotban megőrzi a helyszínt.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszosnak ezt követően hét órát kellett „étlen-szomjan, a feltört, betört ablakú kocsiban várakoznia, körülbelül 16 óra 20 percig. A panaszos a rendőrségre négy óra várakozás után telefonált. A III. Kerületi Rendőrkapitányságról közölték, hogy amióta a helyszínelést központilag intézik – a 107-es hívószámon keresztül –, nagy csúszások vannak, ezért a panaszos türelmét kérték.

A panaszos, figyelemmel a gépkocsi állapotára, valamint az aláírt nyilatkozatra, nem tudott elmenni sem inni, sem enni, sem vécére, és kifogásolta, hogy ilyen kiszolgáltatott helyzetbe került a rendőri késedelem miatt. Sérelmezte, hogy helyszínelés és jegyzőkönyv hiányában nem tudott intézkedni az elszállításról, és az eset az egész napját igénybe vette.

Többször hívására a panaszos azt a tájékoztatást kapta, hogy a helyszínelők érkezni fognak, várjon.

A panaszos beadványával elsősorban fel kívánta hívni az érintettek figyelmét az anomáliákra, az állampolgári együttműködési kötelezettség túlzott igénybevételére, a túlterheltségből adódó kiszolgáltatott helyzetre. Úgy gondolja, hogy azzal is elkerülhette volna a panaszolt helyzetet, ha néhány óránként egy járőr megkereste volna, és rövid távolléte alatt biztosította volna a helyszínt.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult az illetékes rendőrkapitánysághoz. A rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az illetékes rendőrőrs parancsnoka jelentésében rögzíti, hogy a panaszos 2009. június 20-án 9 óra 15 perckor tett bejelentést gépkocsijának feltöréséről. Az illetékes rendőrkapitányság a rendőrőrs ügyeletesét kereste meg, aki két járőrt küldött a helyszínre, majd a bejelentést az ügyeleti eseménynaplóban rögzítette.

A járőr 9 óra 30 perckor megjelent a helyszínen, és felvette a kapcsolatot a panaszossal. A gépkocsi megtekintése és a panaszos meghallgatása után jelentette, hogy „valóban gépjármű feltörés történt, és ismeretlen elkövetők rádiós magnót tulajdonítottak el.”

Az ügyeletes ezt követően a központi ügyeleten keresztül értesítette a helyszínelőket koordináló ügyeleteset, aki a címet rögzítette, majd közölte, hogy szemlebizottságot küldenek a helyszínre, továbbá engedélyt adott arra, hogy a járőr a helyszínről távozzon, mivel a tulajdonos a helyszínen tartózkodott. A rendőrőrs ügyeletes ezt közölte a helyszínen tartózkodó járőrrel.

A járőr tájékoztatta a panaszost, és aláírta vele a panaszban említett nyilatkozatot. A nyilatkozat eredetijét a rendőrség a Testület által küldött megkeresés kézhez vételéig megsemmisítette, azonban egy üres „nyilatkozat” formanyomtatvány a Testület rendelkezésére áll. Az iraton az érintettet és az eseményt azonosító adatokon felül az szerepel, hogy az aláíró kijelenti, hogy a kérdéses „helyen történt bűncselekmény helyszínét az intézkedő járőröktől átvesz[i], azt eredetben a bűnügyi helyszínelő kiérkezéséig megőrz[i].” A nyilatkozat továbbá választási lehetőséget ad az aláírónak, hogy kéri-e adatai zárt kezelését.

A járőr tájékoztatta a panaszost, hogy a helyszínre bűnügyi technikus érkezik, addig van szükség arra, hogy megőrizze a helyszínt. Ezt követően a járőr a helyszínről távozott.

Az őrsparancsnok megjegyzi, hogy a létszámbeli problémák és a bűncselekmények, bejelentések számára tekintettel kialakult gyakorlat az, hogy amennyiben a tulajdonos vagy képviselője a helyszínen tartózkodik, a járőr nem minden esetben marad ott biztosítás céljából, mivel így további helyszínekre tud kivonulni. Azonban a járőr ekkor is elvégzi az „elsődleges intézkedéseket”, mint ahogy erre a panaszolt esetben is sor került.

A járőr a helyszínelők kiérkezésének időpontjáról információval nem rendelkezett, így erről tájékoztatást sem tudott adni. A helyszínről a szükséges intézkedések szakszerű elvégzését követően, mintegy húsz perc elteltével távozott.

A panaszos többszöri telefonhívását a rendőrkapitányság ügyeletes fogadta, azonban ő sem lát rá a bűnügyi technikusok munkájára, leterheltségére, így ő is csak a panaszos türelmét tudta kérni.

2) A központi ügyelet vezetője jelentésében rögzíti, hogy a panaszos 2009. június 20-án 9 óra 4 perckor tett bejelentést, amelyet a bevetésirányító adott át 9 óra 10 perckor az érintett kerületi rendőrkapitányság ügyeletesének. A kerület 9 óra 42 perckor jelentette, hogy „a cím valós”, illetve az utcamegjelölést pontosította.

A kérdéses – észak-budai – régióban két bizottság teljesített szolgálatot, és a bejelentések sorrendjében dolgoztak. A késedelem okaként a jelentés hivatkozik a címek közötti távolságra – akár több tíz km –, az engedélyezett ebédidőre, illetve az elkerülhetetlen utómunkálatokra, így a jelentésírásra, rögzítésre.

A jelentés megállapítja, hogy a panaszolt esetben is az ismertett rendben érkeztek technikusok a helyszínre, a címet nem „felejtették el”, a központi ügyeleti kezelőt és a bevetésirányítót felelősség nem terheli.

Megoldást a konkrét panaszügyben az jelenthetett volna, ha a bejelentés időpontja szerinti sorrendet felborítva küldenek a helyszínre bizottságot, azonban ez másik

esetben adott volna okot panaszra. A jelentést tevő osztályvezető megjegyzi, hogy az adott időszak az egyik legleterheltebb a bejelentések szempontjából.

Álláspontja szerint hasonló panaszokat és késedelmeket a bizottságok számának növelésével lehetne megelőzni, azonban a pénzügyi lehetőségek és a megfelelő, szakképzett munkaerő hiánya ennek akadályát képezik.

3) Az intézkedési lap rögzíti a bejelentés idejét, a helyszínt, a bejelentő nevét és mobiltelefonszámát, az eset körülményeit, a kárt, valamint hogy „a sértett az autónál várja a hatóságot”. 9 óra 10 perckor adták át a bejelentést a kerületnek.

A helyszínelők küldésének időpontjaként 16 óra szerepel, akik a szemlét 16 óra 25 perctől 17 óra 40 percgig folytatták le, a lopási kárt 100.000,- Ft-ban, a rongálási kárt 40.000,- Ft-ban állapították meg.

4) A Bűnügyi Technikai Osztály jelentése szerint a kérdéses napon 8 órától két bizottság teljesített szolgálatot, az egyik két fővel, a másik egy fővel. Ez utóbbi bizottság 9 óra 30 perctől 11 óráig a 3 órakor bejelentett rongálás helyszíni szemlét végezte el (Szentendrei út), 11 óra 30 és 12 óra 30 perc között a 8 óra 30 perckor bejelentett gépkocsifeltörésnél jelent meg, 13 órától 14 óráig a 10 óra 30 perckor bejelentett gépkocsifeltörés szemlét végezte el, majd a rendőrkapitányságon 14 óra 30 perctől 16 óráig elvégezte a kapcsolódó papírmunkát (bűnjegyzékek), és 16 órakor kapta meg a panaszos által megadott címet, ahová „5 percen belül elindult”.

A másik bizottság 9 óra 38 perctől 11 óra 10 percgig a 7 óra 45 perckor bejelentett betörés helyszínén, majd 11 óra 40 perctől 12 óra 40 percgig trükkös lopás helyszínén intézkedett, melyről jelentést készített. 14 óra 10 perc és 15 óra 50 perc között a 9 óra 33 perckor bejelentett betörés helyszíni szemlét végezték.

A jelentés rögzíti, hogy a kérdéses címet a végül a szemlét végző bizottság 16 órakor kapta meg a központi ügyeletről, így a helyszínelő rendőr „nem hibáztatható” a hét órás várakozási idő miatt.

III.

1) A Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörrel jár el, vagyis olyan ügyekben, amely során az Rtv. „IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása” a panaszos alapvető jogát sértette.

A panaszolt esetben a járőr az Rtv. 43. §-a alapján biztosította a helyszínt. E rendelkezés értelmében a rendőr „jogosult megtiltani, illetőleg megakadályozni, hogy valamely bűncselekmény... helyszínét megváltoztassák”).

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (Szolgálati Szabályzat) 22. §-a rendelkezik a helyszín biztosítása esetén követendő eljárásról. A szabályozásból egyértelmű, hogy a helyszínt biztosító rendőrnek a biztosítással járó tevékenységeket (így például a helyszín eredeti állapotában való megőrzését) a szemlebizottság megérkezéséig (szükség esetén még azt követően is) kell ellátnia, a kérdéses helyszínről tehát a bizottság megérkezése előtt nem távozhat el.

Az Rtv. 26. § (1) bekezdése szerint a rendőrség „bűncselekmény elkövetésének megelőzése, megakadályozása, bűncselekmény felderítése, az elkövető elfogása, a közbiztonság védelme érdekében – ha a törvényben meghatározott kötelezettsége más módon nem teljesíthető, és törvény másként nem rendelkezik – kérheti és igénybe veheti a magánszemély, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet segítségét és a birtokában lévő eszközt.” A bekezdés második fordulata szerint a „segítségnyújtás csak akkor tagadható meg, ha az a felkért személy életét, egészségét vagy testi épségét nyilvánvalóan veszélyezteti, továbbá, ha a kért segítség teljesítéséhez szükséges tárgyi feltételek nem állnak rendelkezésre.” (A további bekezdések rendelkeznek a segítségnyújtással összefüggésben okozott esetleges károk megtérítéséről.)

A szabályozás értelmében a rendőr csak olyankor folyamodhat ehhez a lehetőséghez, ha törvényben meghatározott kötelezettsége (jelen esetben a cselekmény helyszínének változatlan formában való megőrzése) másként nem teljesíthető. A konkrét ügyben a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumokból azonban nem tűnt ki olyan körülmény, amely igazolta volna, hogy a rendőrt elháríthatatlan körülmény kényszerítette volna a panaszos segítségének igénybevételére. A beszerzett dokumentumokból éppen az derül ki, hogy az érintett kapitányságnál bevett gyakorlat, hogy a nem kiemelt bűncselekmények helyszínén, ahol a tulajdonos vagy annak képviselője a helyszínen tartózkodik, a helyszínre kivonuló járőr nem minden esetben biztosítja a helyszínt a bűnügyi technikus megérkezéséig, mivel ezzel megoldható a további rendőri intézkedéseket igénylő reagálás, a gyors kivonulás.

Ez a gyakorlat nem kifogásolható általános jelleggel, mivel egy olyan esetben, amikor például a tulajdonos egyébként is a feltört lakásban maradna, nyilván nem indokolt a limitált járőri kapacitást a lakás őrzésére használni (bár ilyenkor is felmerül annak a veszélye, hogy a lakástulajdonos ilyen irányú „szakértelmének” hiánya miatt az ilyen módon foganatosított biztosítás nem terjed ki mindenre, és esetleg fontos bizonyítékok veszhetnek el). Annyi azonban bizonyos, hogy az ezzel a lehetőséggel élő rendőrnek gondosan kell mérlegelnie valamennyi körülményt: a várakozás várható időtartamát, a helyszínt (egy lakás esetében nyilván kényelmesebb körülmények között várakozhat az igénybe vett magánszemély, mint egy gépkocsiban), de adott esetben még az évszakot is (télen egy viszonylag rövid várakozási tartam is sérelmes lehet). Így tudja csak felmérni a rendőr ugyanis, hogy a segítség igénybe vétele megfelel-e az arányosság követelményének.

Az Rtv. az intézkedésekkel összefüggésben rendelkezik az arányosság követelményéről, miszerint a „rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá több „lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” [Rtv. 15. § (1)-(2) bek.]

Az idézett rendelkezésekből kitűnik, hogy miközben a panaszosnak nem volt jogszerű lehetősége megtagadni a segítségnyújtást – vagyis a helyszín biztosítását –, a rendőrség részéről ezt az igénybevételt csak arányos mértékben lehetett volna alkalmazni még akkor is, ha fennállt volna az az Rtv. 26. §-a által megkövetelt és a rendőrség által nem valószínűsített kényszerítő követelmény, miszerint a rendőr csak ilyen módon tudta teljesíteni törvényben előírt kötelezettségét.

Az arányosság vizsgálatakor mérlegelni kell, hogy az igénybevétel mértéke feltétlenül szükséges volt-e a törvényes cél elérése érdekében, és szükséges vizsgálni, hogy rendelkezésre állt-e más lehetőség, amely kisebb igénybevétel esetén a cél elérését megfelelően biztosíthatta volna.

2) A rendelkezésre álló rendőrségi iratok alátámasztják a panasz lényegi elemét, miszerint a bejelentés és a helyszínelés megkezdése között több mint hét óra telt el. A 9 óra 4 perckor tett bejelentés után 9 óra 30 perckor érkezett a járőr a helyszínre, 9 óra 42 perckor rögzítette a központ a visszajelentést és a cím megerősítését. Ezt követően azonban csak 16 óra 20 perckor jelent meg rendőr a helyszínen, aki a szemlét lefolytatta, és azzal 17 óra 41 perckor végzett.

A Testület leszögezi, hogy a hatáskörére irányadó szabályok, az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint azt kell vizsgálnia, hogy a panaszolt szenvedett-e alapjogsérelmet a rendőri intézkedés (kötelezettségsértés, mulasztás) során, nem feladata annak vizsgálata, hogy a rendőrségen belül pontosan kik és milyen mértékben felelősek az alapjogsértő helyzet kialakulásáért.

A késedelemmel okozott jogsérelem több mulasztásra, hiányosságra vezethető vissza, melyeket részben a rendőri jelentések is említenek: létszámbeli (pénzügyi) korlátok, szervezési hiányosságok, az információáramlás hiányosságai (a kerület, a központ és a helyszínelők vonatkozásában).

Ezek a hiányosságok a jogsérelem „kimentésére” azonban már csak azért sem alkalmasak, mert a közhatalmat gyakorló szervek nem hivatkozhatnak alappal saját belső nehézségeikre az állampolgári jogok biztosításának elmaradása esetén. A BH1990. 153. számon közzétett jogesetben az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a kártérítési felelősség alóli kimentésre vonatkozó azon alperesi védekezést, hogy az építési tilalom ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzésének elmaradása munkaszervezési problémák miatt országos gyakorlat, ezért felróható mulasztásként nem értékelhető. A másodfokú bíróság jogerős döntése ellen benyújtott törvényességi

óvás nyomán eljáró Legfelsőbb Bíróság ezt kiegészítette azzal, hogy „az alapvető állampolgári jogosultságokat korlátozó államigazgatási intézkedések során az ügyintéző szervezetnek különös figyelemmel, a lehető legkisebb hátrány okozásával kell eljárni; ehelyett az alperes ügyintézője még a kötelező gondosságot is elmulasztotta.”

A Testület a fentiek mellett az eset megítélésénél különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy – amint az a fent ismertetett beosztásából kitűnik – a helyszínelő 13 órakor a panaszosénál későbbi, 10 óra 30 perces bejelentés helyszínére vonult ki, másrészt 14 óra 30 és 16 óra között irodai munkát végzett, tehát kétséget kizáróan megállapítható, hogy lett volna lehetőség a panaszos bejelentését a ténylegesnél jóval hamarabb elintézni.

A Testület figyelembe vette azt is, hogy bár a mobiltelefon-száma rendelkezésre állt, a panaszost nem tájékoztatták arról, hogy várhatóan jelentős késedelemre kerül sor, és nem ajánlottak fel áthidaló megoldást (ideiglenes felügyeletet).

Az ismertetett adatok alapján aggálytalanul megállapítható, hogy aránytalan volt a panaszos étlen-szomjan való várakoztatása több mint hét órán keresztül, és súlyosítja az eset megítélését, hogy eközben a panaszos sem érdemi információt nem kapott a várakozás várható idejére vonatkozóan – amely alapján esetleg családi vagy baráti segítséget igénybe vehetett volna – sem rendőri segítséget nem kapott, akár egy ismételt járőri megkeresés révén.

IV.

A Testület a fentiek szerint megállapította, hogy a rendőri intézkedés módja, az okozott késedelem sértette a panaszos mozgásszabadsághoz és emberi méltósághoz való jogát, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

A Testület a panaszügyben feltárt hiányosságok alapján javaslatot tesz arra, hogy a rendőrség tekintse át a helyszínelők küldésével kapcsolatos tájékoztatás és rendőrségen belüli együttműködés szabályait annak érdekében, hogy a jelen állásfoglalásban bemutatott esethez hasonló jogsérelmek ne következzenek be.

Budapest, 2009. október 14.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület